

آزمون شبیه ساز نیمسال اول درس : علوم و فنون ادبی	ساعت شروع :	تاریخ امتحان :	مدت امتحان :
نام و نام خانوادگی :	رشته : انسانی	پایه ی دهم دوره ی متوسطه	تعداد صفحات : ۷ صفحه
آزمون شبیه ساز + پاسخنامه	جهت دریافت ۷ روز مشاوره و برنامه ریزی رایگان پادینو با شماره 02166906790 تماس بگیرید		
ردیف	سوالات		
	نمره		

علوم و فنون ادبی

۱ در مصراع اول بیت زیر چند هجای کوتاه به کار رفته است؟

"امشب بهراستی شب ما روز روشن است عید وصال دوست علیرغم دشمن است"

ارکان سجع را در نمونه‌های داده‌شده مشخص کنید و نوع هریک را بنویسید.

۲ این فرومایه هزار من سنگ برمی‌دارد و طاقت سختی نمی‌آرد.

۳ به اعتبار در سرآمد کار می‌نگریستم و در باطن به زاری زار می‌گریستم.

۴ باتوجه‌به کلمات داده‌شده کلماتی را که یکی از انواع سجع را پدید می‌آورند جدا کنید و در جدول زیر بنویسید. (برای هر نوع دو کلمه)

"بندگی - تحسین - منتظر - نهفتنی - ماهرویان - مشکین - مشتعل - عافیت"

سجع مطرف	
سجع متوازی	
سجع متوازن	

رمزی ز راز عشقت در صد زبان ننگد"

"جانا حدیث حُسنَت در داستان ننگد

الگوی هجایی واژه (مؤذَن)) را بنویسید.

چند مصراع هم وزن هستند؟

الف) نشاید که خوبان به صحرا روند.

ب) نکوهش مکن چرخ نیلوفری را.

پ) مبادا که گنجی ببیند فقیر.

ت) آنچه مرا آرزوست، دیر میسر شود.

دربارهٔ رابطهٔ وزن و آهنگ با محتوا در هریک از سروده‌های زیر توضیح دهید.

الف

خروش آمد و نالهٔ کُر نای

دَم نای رویین و هندی دَرای

زمین آمد از سُم اسپان به جوش

به ابر اندر آمد فغان و خروش

ب

ما همه چشمیم و تو نور ای صنم

چشم بد از روی تو دور ای صنم

روی مپوشان که بهشتی بُود

هرکه ببیند چو تو حور ای صنم

نمونه‌های زیر را بخوانید؛ آن‌ها را از دید آهنگ و موسیقی باهم مقایسه کنید و تفاوت آن‌ها را بیان کنید.

الف

ای ساربان آهسته ران کارام جانم می‌رود

وان دل که با خود داشتم با دلستانم می‌رود

محمل بدار ای ساربان، تندى مکن با کاروان

کز عشق آن سرو روان، گویی روانم می‌رود

ب

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم

جَرس فریاد می‌درد که بر بندید محمل‌ها

شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل

کجا دانند حال ما سبک‌باران ساحل‌ها

پ

بیا تا همه دست نیکی بریم

جهان جهان را به بد نسپریم

نباشد همی نیک و بد پایدار

همان یه که نیکی بُود یادگار

ت ای مهر تو در دل‌ها، وی مُهر تو بر لب‌ها
وی شور تو در سرها، وی سَر تو در جان‌ها
تا خار غم عشقت، آویخته در دامن
کوته‌نظری باشد، رفتن به گلستان‌ها
گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید
چون عشق حَرَم باشد، سهل است بیابان‌ها
گویند مگو سعدی، چندین سخن از عشقش
می‌گویم و بعد از من، گویند به دوران‌ها

۱۰ هر بیت را به هجاهای تشکیل‌دهنده آن تجزیه کنید؛ سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید.

الف عجب نیست از گل که خندد به سروی
که در این چمن پای در گل نشیند

ب اگر هوشمندی به معنی گرای
که معنی بماند نه صورت به جای

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱۱ مهم‌ترین نکته فکری شعر زیر چیست؟

"نهنگی بچه خود را چه خوش گفت
به دین ما حرام آمد کرانه
به موج آویز و از ساحل بپرهیز
همه دریاست ما را آشیانه"

۱۲ شعر "به دام افتاد روباهی سحرگاه" جزء کدامیک از انواع ادبی است؟

۱۳ معنی امروزی واژگان "شهد" و "بگسست" چیست؟

۱۴ دو عامل مهم برای کشف لحن متن چیست؟

هجاهای بیت زیر را جداگانه بنویسید و آن‌ها را نشانه‌گذاری کنید.
"مروّت نباشد برافتاده زور بَرَد مُرَغ دُون، دانه از پیش مور"

باتوجه به قلمرو فکری محتوا و موضوع سروده زیر را بررسی کنید؟

"آب را گل نکنیم

در فرودست انگار گفتی می‌خورد آب

یا که در بیشه دور سیره‌ای پر می‌شوید

یا در آبادی کوزه‌ای پر می‌گردد

آب را گل نکنیم

شاید این آب روان می‌رود پای سپیداری تا فروشید اندوه ولی

دست درویشی شاید نان خشکیده، فروبرده در آب..."

برای هریک از موارد زیر یک مورد از قلمرو زبانی و یک مورد از قلمرو ادبی بیابید.

بگفت این و به صد دستان و تزویر بجست از دام همچون از کمان تیر

موشان سیاه و سپید بیخ آن شاخ‌ها دائم می‌بریدند.

لحن خوانش هر بیت را به آن وصل کنید. (یک مورد اضافی است)

الف) وز آن سوی قیصر سپه برگرفت	همه کشور روم کشور گرفت	۱) ستایشی
ب) بزرگی داد یک درهم گدا را	که هنگام دعا یاد آر ما را	۲) مناظره‌ای
ج) گفتم غم تو دارم گفتا غمت سرآید	گفتم که ماه من شو گفتا اگر برآید	۳) حماسی
د) ای بی‌نشان محض نشان از که جویمت	گم گشت در تو هر دو جهان از که جویمت	۴) روایی داستانی
		۵) نمایشی

۲۰

ارزش موسیقایی سجع در کدام عبارت بیشتر است؟
 الف) الهی به شناخت تو زندگانیم به نام تو آبادانیم.
 ب) محبت را غایت نیست از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.
 ج) دو چیز محال عقل است: خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم.

درستی و نادرستی جمله‌ها را مشخص کنید.

۲۱

در زبان ادبی، تکرار پسندیده نیست.
☐ درست ☐ نادرست

۲۲

واج‌آرایی صامت‌ها از مصوت‌ها محسوس‌تر است.
☐ درست ☐ نادرست

۲۳

واج‌آرایی، عامل ایجادکننده موسیقی لفظی است.
☐ درست ☐ نادرست

۲۴

وزن در شعر جنبه تزئینی دارد.
☐ درست ☐ نادرست

۲۵

نمونه‌های زیر را بخوانید و درباره تفاوت عواطف و حس و حال حاکم بر فضای شعر، توضیح دهید.

الف

ای تَقَسِّ خَرَم باد صبا
 قافله شب، چه شنیدی ز صبح
 از بَر یار آمده‌ای، مرحبا
 مرغ سلیمان، چه خبر از سبا
 بر سَرِ خشم است هنوز آن حریف
 یا سخنی می‌رود اندر رضا

ب

زین درد، خون گریست سپهر و ستاره هم
 بر سر زدند از آلم زاده بتول
 تنها همین نه مریم و هاجر، که ساره هم
 بستند راه مهلت او از چهار سو
 از کودکان آل نبی، شیرخواره هم...
 کردند قتل‌عام به‌نوعی که شد قتل

پ

معشوقه به سامان شد، تا باد چنین بادا
 مُلکی که پریشان شد، از شومی شیطان شد
 کفرش همه ایمان شد، تا باد چنین بادا
 یاری که دلم خستی، در بر رُخ ما بستی
 باز آن سلیمان شد، تا باد چنین بادا
 غمخواره یاران شد، تا باد چنین بادا...

ت دیو پیش توست پیدا، زو حذر بایدت کرد
چون نخواهی کت ز دیگرکس جگر خسته شود
دیگران را خیره خیره، دل چرا باید خلید
برگزین کارها پاکیزگی و خوی نیک
کز همه دنیا گزین خلق دنیا این گزید
خوی نیک است ای برادر، گنج نیکی را کلید
نیک خو گفته است یزدان، مر رسول خویش را

۲۶ خط عروضی و نشانه‌های هجایی مصراع دوم بیت زیر را در جدول وارد کنید.
"من از اینجا به ملامت نروم که من اینجا به امیدی گروم"

خط عروضی	"الف"	"ب"	"ج"
نشانه هجایی	"د"	"ه"	"و"

درباره رابطه وزن و آهنگ با محتوا در هریک از سروده‌های زیر توضیح دهید.

۲۷ فروش آمد و ناله کتر نای
زمین آمد از شم اسپان به جوش
دم نای رویین و هندی درای
به ابر اندر آمد فغان و خروش

۲۸ ما همه چشمیم و تو نور ای صنم
روی میوشان که بهشتی بود
چشم بد از روی تو دور ای صنم
هرکه ببیند چو تو حور ای صنم

هر بیت را به هجاهای تشکیل‌دهنده آن تجزیه کنید. سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید.

۲۹ ز آهو تا جدا شد نافه چون دستار شد مویش
غریبی در جوانی آدمی را پیر می‌سازد

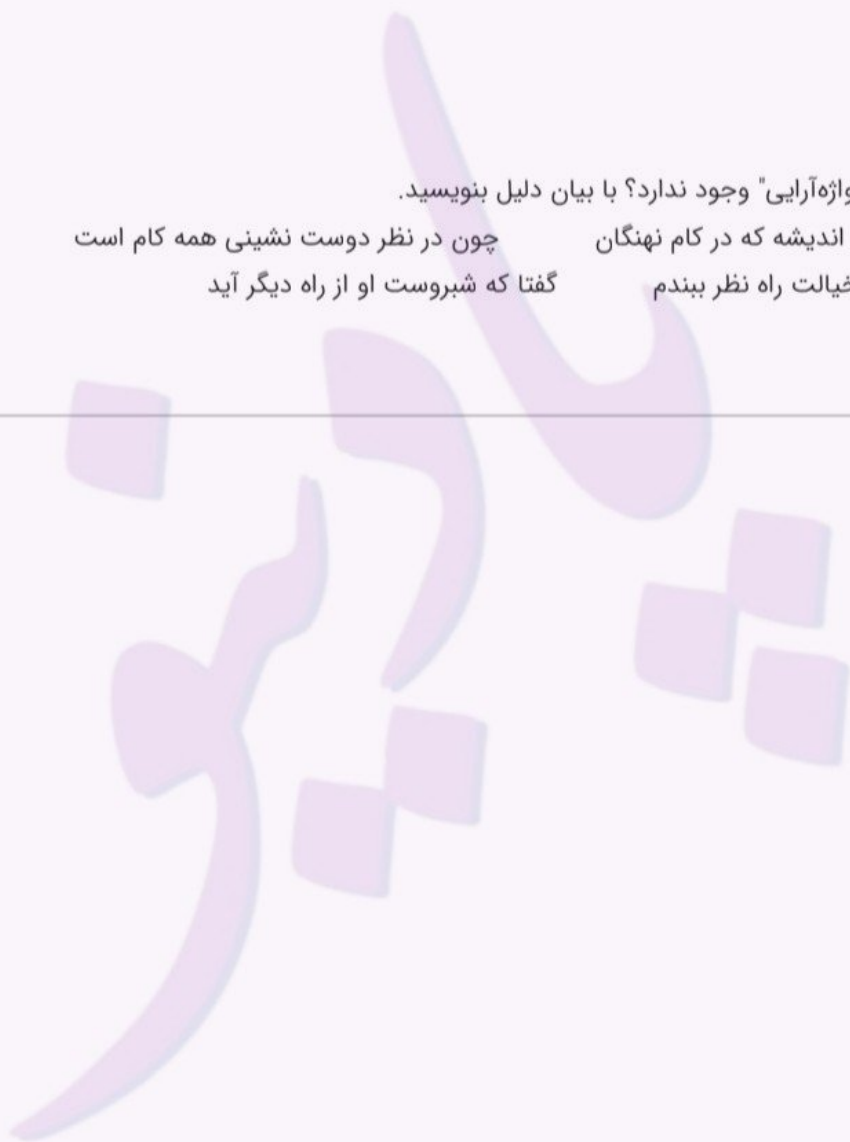
دست از دو عالم برفشان دیوانه شو دیوانه شو

از اهل دنیا نیستی در فکر عقبی نیستی

در کدام نمونه "واژه‌آرایی" وجود ندارد؟ با بیان دلیل بنویسید.

الف) سعدی مَبر اندیشه که در کام نهنگان چون در نظر دوست نشینی همه کام است

ب) گفتم که بر خیالت راه نظر ببندم گفتا که شبروست او از راه دیگر آید

آزمون شبیه ساز نیمسال اول درس : علوم و فنون ادبی	ساعت شروع :	تاریخ امتحان :	مدت امتحان :
نام و نام خانوادگی :	رشته : انسانی	پایه ی دهم دوره ی متوسطه	تعداد صفحات : ۵ صفحه
آزمون شبیه ساز + پاسخنامه	جهت دریافت ۷ روز مشاوره و برنامه ریزی رایگان پادینو با شماره 02166906790 تماس بگیرید		
ردیف	پاسخنامه		
	نمره		

علوم و فنون ادبی

۱ به (ب) / ش / ب / ز / ش / هجای کوتاه دارد (فقط ذکر تعداد کافی است)

پاسخ سؤالات ۲ تا ۳

۲ برمی دارد، نمی آرد: سجع متوازی

۳ می نگریم، می گریستم: سجع مطرف

سجع مطرف	بندگی - نهفتگی
سجع متوازی	تحسین - مشکین
سجع متوازی	منتظر - مشتعل

جا	نا	ح	دی	ث	حس	نت	در	دا	س	تا	ن	گن	جد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
رم	زی	ز	را	ز	عش	قت	در	صد	ر	با	ن	گن	جد
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-

۶ صامت + مصوّت (۰/۲۵)، صامت + مصوّت + صامت (۰/۲۵)، صامت + مصوّت + صامت (۰/۲۵)

۷ الف (فعولن، فعولن، فعولن، فعولن، فعولن // ب) فعولن، فعولن، فعولن // پ) فعولن، فعولن، فعولن، فعولن // ت) مفتعلن، فاعلن، مفتعلن، فاعلن
پس "الف" و "ب" باهم، هم وزن هستند.

۸ وزن و آهنگ، کوبنده و کوتاه، بار حماسی فضای شعر را غنی تر می سازد؛ یعنی وزن و آهنگ با محتوا هماهنگی کامل دارند.

ب شاعر، سخن خویش را با وزن و آهنگی درآمیخته است که به آسانی، حالتِ شادی و نشاط درونی او را به خواننده منتقل می‌کند.

۹ الف وزن این شعر، طب انگیز و دارای نظم معین است و شاعر با بهره‌گیری از آن، به بیان احساسات خود نسبت به معشوق پرداخته است؛ به عبارت دیگر طنین و آهنگ این سروده، گوش‌نواز است و با شنیدن (به صورت سماعی) می‌توان نظم آهنگ آن را احساس کرد. (تکرار چهار بار مستفعلن در هر مصراع)

ب وزن این شعر نیز دارای آهنگی تند و سبک است و با شنیدن یا به صورت سماعی می‌توان وزن منظم آن را درک کرد. (تکرار چهار بار مفاعیلن در هر مصراع)

پ وزن این سروده از شاهنامه فردوسی، تند و ضربی است و هنگام خواندن، آهنگ تند آن باید رعایت شود. (فعولن فعولن فعولن فعول)

ت وزن این شعر، ضربی و طرب‌انگیز است و هنگام خوانش آن، در پایان هر نیم‌مصراع، مکث یا در نفسی کوتاه احساس می‌شود. (مفعول مفاعیلن // مفعول مفاعیلن یا مستفعل مفعولن // مستفعل مفعولن)

۱۰ الف

ع	جَب	نی	ست	آز	گُل	ی	حَن	دَد	پ	سَر	وی
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-
کِ	دَر	این	چ	مَن	پا	ی	دَر	گِل	نِ	شِی	نَد
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

ب

آ	گَر	هو	ش	مَن	دی	پ	مَع	نی	گِ	رای
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
کِ	مَع	نی	پ	ما	نَد	نَ	صو	رَت	پ	جای
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-

پاسخ سؤالات ۱۱ تا ۱۴

۱۱ دوری از سکون و آرامش و توصیه به پویایی و شجاعت

۱۲ ادبیات تعلیمی

۱۳ شهد: عسل / بگسست: بریده شد، شکست

مُ	زُو	وَت	نَ	با	شد	بَ	زُف	تا	دِ	زور
بَ	رَد	مُر	غِ	دو	دا	نِ	از	پی	شِ	مور
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-

این شعر بیانگر نگاه طبیعت‌گرای شاعر و دعوت به دوستی با طبیعت است؛ اما می‌توان آن را نمادین دانست که در آن آب نماد فرهنگ و باورهای ماست که شاعر با زبان نصیحت‌آمیز ما را به حفظ فرهنگ برای خود و نسل‌های بعدی دعوت می‌کند.

پاسخ سؤالات ۱۷ تا ۱۸

۱۷ داستان و تزویر واژگان کهن: قلمرو زبانی، تشبیه به تیر، مراعات نظیر دام، کمان، تیر: قلمرو ادبی

۱۸ موشان: جمع با نشانه "ان" که امروز رایج نیست، قلمرو زبانی، سیاه و سپید تضاد: قلمرو ادبی

۱۹ الف) ← ۳ حماسی

ب) ← ۴ روایی داستانی

ج) ← ۲ مناظره‌ای

د) ← ستایشی

(مورد نمایشی) اضافی است.

۲۰ گزینه ۳: دو چیز محال عقل است: خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم.

پاسخ سؤالات ۲۱ تا ۲۴

۲۱ نادرست

۲۲ درست

۲۳ درست

۲۴ نادرست

۲۵ الف وزن این سروده، شاد و طرب‌انگیز است و احساس شادی و نشاط را به مخاطب و خواننده منتقل می‌سازد. (مفتعلن مفتعلن فاعلن)

ب در این سروده، شاعر برای القای احساس غم و اندوه، وزنی سنگین و کُند، انتخاب کرده است و کاملاً آهنگ شعر با محتوای آن هماهنگ و متناسب است. (مستفعلن مفاعیلُ مستفعلن فعل)

پ شعر، دارای وزن و آهنگی تند و طرب‌انگیز است و شاعر با انتخاب این وزن، حالت شوق و هیجان را به خواننده منتقل می‌کند. (مفعول مفاعیلن // مفعولُ مفاعیلن)

ت شاعر با انتخاب وزنی روان و آهنگین، موسیقی شعر را در خدمت تعلیم و آموزش قرار داده است و پند و اندرز را به مخاطب خود منتقل می‌کند. (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)

۲۶ الف) ک م نی جا
ب) پ ا می دی
ج) گ ر وم
د) فَعْلَاتْن
ه) فَعْلَاتْن
و) فَعْلَنْ

پاسخ سؤالات ۲۷ تا ۲۸

۲۷ در نمونه وزن و آهنگ، کوبنده و کوتاه، بار حماسی فضای شعر را غنی‌تر می‌سازد؛ یعنی وزن و آهنگ با محتوا هماهنگی کامل دارند.

۲۸ در نمونه شاعر، سخن خویش را با وزن و آهنگی درآمیخته است که به آسانی، حالت شادی و نشاط درونی او را به خواننده منتقل می‌کند.

پاسخ سؤالات ۲۹ تا ۳۱

ز	ا	هو	تا	ج	دا	شُد	نا	ف	چُن	دَس	تا	ر	شُد	مو	یَش
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
عَ	رِی	بی	دَر	جَ	وا	نی	ا	دَ	می	را	پِی	ر	می	سا	زَد
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

جُ	دا	یی	گ	ما	بُر	د	بو	دَم	وَ	لی	گن
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-
نَ	چَن	دان	کِ	یک	سو	نَ	ه	اِ	شِ	نا	پی
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

آز	آه	ل	عا	کَم	نی	س	تی	دَر	فَک	ر	عُقَد	با	نی	س	تی
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
دَس	تَز	دُ	عا	کَم	بَر	فِ	شان	دی	وا	نِ	شُو	دی	وا	نِ	شُو
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

گزینه الف - تکیه سؤال بر این است که دانش‌پژوهان تفاوت معنایی "گام" را دریابند؛ در مصرع اوّل این کلمه به معنای "رهان" و در مصراع دوم "آرزو" است.

